

Teismo praktikos rinkinys

Sujungtos bylos C-829/21 ir C-129/22

TE
ir
RU, pagal įstatymą atstovaujama TE,
prieš
Stadt Frankfurt am Main
ir

EF
prieš
Stadt Offenbach am Main

(*Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija) ir *Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas, Vokietija) prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

2023 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Imigracijos politika – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Direktyva 2003/109/EB – 9 straipsnio 4 dalies antra pastraipa, 14 straipsnio 1 dalis, 15 straipsnio 4 dalies antra pastraipa, 19 straipsnio 2 dalis ir 22 straipsnis – Trečiųjų šalių piliečių teisė į ilgalaikio gyventojų statusą valstybėje narėje – Pirmosios valstybės narės išduotas neriboto galiojimo „ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi ES“ – Trečiosios valstybės pilietis, nebuvo pirmosios valstybės narės teritorijoje šešerius metus po išvykimo iš šios teritorijos – Su tuo susijęs teisės į ilgalaikio gyventojų statusą praradimas – Prašymas pratęsti antrosios valstybės narės pagal Direktyvos 2003/109/EB III skyriaus nuostatas išduotą leidimą gyventi šalyje – Antrosios valstybės narės sprendimas dėl šios teisės praradimo atmesti prašymą – Sąlygos“

1. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Direktyva 2003/109 – Statuso panaikinimas arba praradimas – Pagrindai – Nebuvimas ilgalaikio gyventojų statusą suteikusios valstybės narės teritorijoje ilgiau nei šešerius metus – Su tuo susijęs atsisakymas pratęsti leidimą gyventi šalyje pagal minėtos direktyvos III skyriaus nuostatas – Leistinumai – Sąlygos (ESS 4 straipsnio 3 dalis; Tarybos direktyvos 2003/109 10 ir 11 konstatuojamosios dalys, 2 straipsnio c ir d punktai, 8 straipsnio 2 dalis, 9 straipsnio 4 dalies antra ir trečia pastraipos, 14 straipsnio 1 dalis, 15 straipsnio 4 dalis, 16 straipsnis, 19 straipsnio 2 dalis ir 22 straipsnio 1 dalies b punktas)*

(žr. 41–45, 50–56, 61–73, 75 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Direktyva 2003/109 – Statuso panaikinimas arba praradimas – Pagrindai – Įgyvendinimas valstybėse narėse – Atskiros nuostatos, kuriomis įgyvendinami Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antra pastraipa ir 22 straipsnio 1 dalies b punktas – Nuostata, numatanti leidimo gyventi šalyje panaikinimą pagal šios direktyvos III skyriaus nuostatas, kai prarandama teisė į ilgalaikio gyventojų statusą jį suteikusioje valstybėje narėje, konkrečiai nenurodant vieno iš šios teisės praradimo pagrindų – Leistinumas*
(Tarybos direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antra pastraipa ir 22 straipsnio 1 dalies b punktas)

(žr. 77–84 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

3. *Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Direktyva 2003/109 – Gyvenimo antroje valstybėje narėje sąlygos – Patvirtinamųjų dokumentų dėl tinkamo būsto pateikimas – Šios sąlygos nevykdymas – Prašymo suteikti arba pratęsti leidimą gyventi šalyje pagal Direktyvos 2003/109 III skyrių atmetimas dėl šios sąlygos neįvykdymo – Neleistinumas*
(SESV 267 straipsnis; Tarybos direktyvos 2003/109 15 straipsnio 4 dalies antra pastraipa)

(žr. 86, 88 punktus ir rezoliucinės dalies 3 punktą)

Santrauka

Ganos pilietė TE ir Pakistano pilietis EF gavo ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES Italijoje su nuoroda „*illimitata*“ (neribotos [trukmės]). Atitinkamai 2013 m. ir 2014 m. jie atvyko į Vokietijos teritoriją iš Italijos. Remdamosi Italijoje suteiktu ilgalaikio gyventojų statusu, Vokietijos institucijos pagal Vokietijos teisės aktus dėl užsieniečių gyvenimo šalyje¹ jiems išdavė vienus metus galiojantį leidimą gyventi šalyje.

Vėliau Vokietijos institucijos atmetė TE ir EF prašymus pratęsti leidimus gyventi šalyje. Tada ši atsisakymą pratęsti jie ginčijo teisme. Kiek tai susiję su EF, atsisakymas pratęsti leidimą buvo grindžiamas Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatytu pagrindu², kad jis prarado teisę į ilgalaikio gyventojų statusą Italijoje, nes šioje valstybėje narėje negyveno ilgiau nei šešerius metus. Tas pats pagrindas buvo nurodytas ir dėl TE vykstant procedūrai, kurioje ginčijamas jos prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje atmetimas.

Vokietijos teismai, į kuriuos atitinkamai kreipėsi TE ir EF, t. y. *Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija) ir *Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas, Vokietija), nutarė pateikti Teisingumo Teismui kelis klausimus dėl Direktyvos 2003/109 išaiškinimo.

¹ Pagrindinių bylų aplinkybėms taikomos redakcijos 2004 m. liepos 30 d. *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Užsieniečių gyvenimo, darbo ir integracijos federalinėje teritorijoje įstatymas) (BGBl. 2004 I, p. 1950)

² 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272), iš dalies pakeistos 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/ES (OL L 132, 2011, p. 1).

Savo sprendime Teisingumo Teismas, be kita ko, patikslino sąlygas, kurias turi atitikti sprendimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėse bylose, kuriuo atsisakoma pratęsti trečiosios šalies piliečio leidimą gyventi šalyje remiantis tuo, kad jis nebuvo ilgalaikio gyventojų statusą suteikusių valstybės narės teritorijoje ilgiau nei šešerius metus, todėl prarado teisę į šį statusą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Visų pirma Teisingumo Teismas pažymėjo, kad turima teisė į ilgalaikio gyventojų statusą „pirmojoje valstybėje narėje“³ yra imperatyvi sąlyga, kurią turi įvykdyti trečiosios šalies pilietis, norintis gauti ar pratęsti leidimą gyventi „antrojoje valstybėje narėje“⁴ pagal Direktyvos 2003/109 III skyriaus nuostatas. Taigi, jei antroji valstybė narė konstatuoja, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis prarado teisę į ilgalaikio gyventojų statusą pirmojoje valstybėje narėje, be kita ko, dėl to, kad, kaip numatyta Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje, jis nebuvo pirmosios valstybės narės teritorijoje ilgiau nei šešerius metus, tai yra kliūtis tokiam leidimo gyventi šalyje pratęsimui.

Be to, dėl datos, reikšmingos vertinant sąlygą, susijusią su teise į ilgalaikio gyventojų statusą, Teisingumo Teismas patikslino, kad tai yra data, kai atitinkamas trečiosios šalies pilietis pateikė prašymą pratęsti leidimą gyventi šalyje pagal Direktyvos 2003/109 III skyriaus nuostatas. Atsižvelgiant į tai, niekas antrajai valstybei nekliudo priimti naujo sprendimo atsisakyti pratęsti leidimą gyventi šalyje arba jį panaikinti pagal minėtos direktyvos 22 straipsnį, jeigu ji mano, kad teisė į ilgalaikio gyventojų statusą pirmojoje valstybėje narėje prarasta vykstant administracinei procedūrai ar teismo procesui dėl prašymo pratęsti tą leidimą.

Galiausiai Teisingumo Teismas pabrėžė, kad įrodinėjimo pareiga, susijusi su turima teise į ilgalaikio gyventojų statusą pirmojoje valstybėje narėje, iš principo tenka atitinkamam trečiosios šalies piliečiui. Vis dėlto iš Direktyvos 2003/109⁵ matyti, kad ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi ES leidžia preziumuoti, kad šis pilietis vis dar turi teisę į minėtą statusą. Žinoma, ši prezumpcija nėra nenuginčijama, nes antrajai valstybei narei gali tekti išnagrinėti vieną iš Direktyvos 2003/109 9 straipsnyje nurodytų ilgalaikio gyventojų statuso praradimo pagrindų. Vis dėlto tokios abejonės iškėlimas priklauso nuo to, ar konstatuota, kad yra pakankamai konkrečių ir nuoseklių požymių, kad gali būti taikomas vienas iš šių pagrindų.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nurodė, kokius patikrinimus turi atlikti antroji valstybė narė – kai yra tokių požymių, – susijusių su Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatytu pagrindu, prireikus prašydama pirmosios valstybės narės pagalbos remdamasi lojalaus bendradarbiavimo principu⁶. Pirmą, prieš tai trečiosios šalies piliečio turi būti paprašyta pateikti įrodymų, kad jis per šioje nuostatoje nurodytą šešerių metų laikotarpį galbūt buvo pirmosios valstybės narės teritorijoje, nes bendro vos kelių dienų buvimo šioje teritorijoje pakanka, kad nebūtų prarasta teisė į ilgalaikio gyventojų statusą. Kita vertus, nebuvimo toje pačioje teritorijoje ilgiau nei šešerius metus atveju antroji valstybė narė pagal Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies trečią pastraipą turi patikrinti, ar pirmoji valstybė narė pasinaudojo galimybe numatyti, kad „dėl ypatingų priežasčių“ ilgalaikis gyventojas išlaiko savo statusą toje valstybėje narėje tokio nebuvimo atveju, ir, jei taip, ar tokia ypatinga priežastis yra.

³ Pagal Direktyvos 2003/109 2 straipsnio c punktą tai – valstybė narė, kuri pirmoji suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą.

⁴ Pagal Direktyvos 2003/109 2 straipsnio d punktą ši sąvoka apima „bet kur[ia] valstyb[ę] nar[ę], išskyrus tą, kuri pirmoji suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą ir kurioje tas ilgalaikis gyventojas įgyvendina savo teisę“.

⁵ Konkrečiau kalbant, Direktyvos 2003/109 15 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą, siejama su jos 11 konstatuojamąja dalimi.

⁶ Šis principas įtvirtintas ESS 4 straipsnio 3 dalyje.